

[Sköldkörteln](#)

Vid hypertyreos bildar sköldkörteln för mycket hormoner. Det gör att ämnesomsättningen ökar och kroppen måste arbeta mer. Du kan bli svettig, trött, få hjärklappning och minska i vikt. Du kan också känna dig orolig eller nedstämd. De flesta blir bra med behandling.

Hypertyreos kan bero på olika sjukdomar. Det vanligaste är att immunförsvaret skapar antikroppar som gör att sköldkörteln bildar för mycket hormon, så kallat Graves sjukdom.

Hypertyreos kan också bero på att det bildas en eller flera knölar i sköldkörteln som tillverkar för mycket hormon.

De flesta symtom är desamma oavsett sjukdom, men behandlingen kan skilja sig åt.

Du kan också ha brist på sköldkörtelhormon, så kallat hypotyreos. Läs mer om [hypotyreos här](#).

Symtomen beror på den höga halten av hormon i kroppen. De kan märkas olika mycket och skilja sig från person till person.

Symtomen utvecklar sig oftast under några månader. De kan också komma mer långsamt och du kan ha dem i månader eller år innan du märker något.

Det kan ibland vara svårt att lägga märke till symtomen. Det beror på att flera av dem liknar vardagliga besvär som du kan få av många olika anledningar.

Vid hypertyreos har du oftast flera av följande symtom:

- Du svettas och känner dig varm.
- Du sover dåligt och är ofta mycket trött, både fysiskt och psykiskt.
- Du har hjärklappning och hög puls.
- Du känner dig svag i musklerna och får darrningar, oftast i händerna.
- Du minskar i vikt, trots att du äter som du brukar. Du kanske till och med äter mer eftersom du är hungrigare.
- Du får lösare avföring och behöver bajsas oftare.
- Du tappas hår och får hudproblem.
- Du får oregelbunden mens

En del kan känna sig rastlösa och har svårt att slappna av. Hypertyreos kan också göra att du känner dig nedstämd, orolig, får ångest och att du lättare blir irriterad eller arg.

En del kan uppleva en större psykisk påfrestning. Till exempel kan det innebära att du lätt blir uttröttad av tankearbete

och har svårt att koncentrera dig och fokusera på flera saker samtidigt.

Ibland blir sköldkörteln större vid hypertyreos. Det kallas för [struma](#). Sköldkörteln sitter på framsidan av luftstrupen, under struphuvudet. Därför kan du känna ett ökat tryck mot halsen om den växer. Ibland går det att känna med fingrarna att sköldkörteln har blivit större.

Det är vanligt att personer över 65 år bara får några få symtom, till exempel trötthet, hjärtklappning, hög puls och oro. De kan också få [förmaksflimmer](#) och [hjärtsvikt](#).

Du kan få ögonbesvär vid hypertyreos om du har den form som heter Graves sjukdom. Då kan ögonen till exempel svida, kännas torra, bli röda, tåras lättare och bli ljuskänsliga. De kan ibland göra ont och du kan få dubbelseende. Utseendet på dina ögon kan förändras och de kan se uppspärade ut.

Hypertyreos som inte behandlas kan leda till så kallad tyreotoxisk kris, även om det är ovanligt. Det innebär att kroppen inte klarar av den höga ämnesomsättningen. Ämnesomsättningen är kroppens sätt att omvandla näring till energi, och den ökar när sköldkörteln producerar mer hormon.

Symtom på tyreotoxisk kris är bland annat feber, hög puls, lågt blodtryck och att du känner dig mycket orolig och rastlös. Du känner dig oftast mycket sjuk vid en toxisk kris och kan bete dig förvirrat.

En toxisk kris utvecklas snabbt och ofta i samband med att du har opererats eller har haft en infektion just när ämnesomsättningen är hög.

Kontakta [en vårdcentral](#) om du tror att du har hypertyreos. Många mottagningar kan du kontakta genom att [logga in](#).

Kontakta genast [en vårdcentral](#) eller [en jouröppen mottagning](#) om du mår väldigt dåligt och tror att du har en tyreotoxisk kris. Om det är stängt, sök vård på en akutmottagning.

Ring telefonnummer 1177 om du vill ha [sjukvårdsrådgivning](#) och hjälp att bedöma symtom.

Du får berätta om dina symtom när du kommer till läkaren. Sedan undersöker läkaren dig genom att göra en [kroppsundersökning](#) och känna på sköldkörteln. Har du hög puls kan du bli undersökt med [EKG](#).

Du får [lämna blodprov](#). Provet visar om ditt blod innehåller höga halter av sköldkörtelhormon. Man mäter också [TSH](#), [hormonet som stimulerar sköldkörteln](#).

Du kommer att undersökas på en specialistmottagning om det visar sig att du har höga halter av sköldkörtelhormon.

På mottagningen får du lämna fler blodprover. Vilken eller vilka undersökningar du får göra därefter beror på vad blodproven visar. Svaren skickas tillbaka till specialistläkaren och ni går igenom dem tillsammans.

Du kan behöva förbereda dig inför vissa undersökningar. Det står mer information i kallelsen som skickas hem till dig.

Skintigrafi är en undersökning som visar hur sköldkörteln ser ut, hur den fungerar och var i sköldkörteln hormonerna bildas.

Vid skintigrafi får du en oskadlig dos av ett radioaktivt läkemedel som sköldkörteln tar upp. Strålningen från sköldkörteln omvandlas till bilder. Med hjälp av bilderna kan läkaren avgöra vad som orsakar den ökade produktionen av hormoner.

Berätta för läkaren om du har röntgats och fått kontrastmedel de senaste tre månaderna. Kontrastmedlet kan påverka bilderna och göra dem svåra att bedöma. Då är det bättre att boka en senare tid.

Du kan undersökas med ultraljud om sköldkörteln är förstörd. Undersökningen kan visa om det finns en eller flera knölar i sköldkörteln.

Läs mer om [ultraljudsundersökning](#).

Vid ultraljudet kan läkaren ibland vilja undersöka celler från sköldkörteln i mikroskop, till exempel om du har en förstörd sköldkörtel. Då behövs ett cellprov, en så kallad biopsi.

Provtagningen görs på sjukhus och läkaren tar provet med hjälp av en tunn nål. Det känns ungefär som att lämna blodprov.

Med hjälp av cellprovet kan läkaren få reda på om sköldkörteln är inflammerad, eller om det finns någon annan orsak till att den har blivit större.

Berätta för läkaren som skriver remissen om du planerar att bli gravid, är gravid eller om du ammar. Om du är gravid ska du inte undersökas med skintigrafi eller göra en spårjodsundersökning. Skintigrafi går att göra när du ammar, om det behövs kommer läkaren att ge dig instruktioner.

Vilken behandling du får och hur länge den pågår beror på flera saker och vad du själv vill. Bland annat beror det på följande:

- Vad som orsakar din hypertyreos.
- Hur mycket hormon sköldkörteln tillverkar.
- Storleken på din sköldkörtel.
- Dina symtom och hur du mår.
- Din ålder.
- Om du har några andra sjukdomar.
- Om du har ögonbesvär som är kopplade till Graves sjukdom.
- Om du vill bli gravid inom en snar framtid.

Behandlingen kan delas in i två delar. Den ena delen handlar om att minska symtomen som du kan få av höga halter av sköldkörtelhormon. Den andra delen behandlar själva orsaken till hypertyreosen.

Behandlingen handlar också om att hjälpa dig hitta sätt att må så bra som möjligt. Läs mer i kapitlet [Efter behandlingen](#) nedan.

Du kan få samtalsstöd om du känner dig nedstämd och mår dåligt psykiskt på grund av hypertyreosen. Prata med din läkare om hur du mår.

Symtomen som du får av sjukdomen beror på den höga halten sköldkörtelhormon. De minskar oftast när halten av hormon minskar.

Symtom som hjärtklappning och darrningar behandlas med läkemedel som heter betablockerare. Läs mer om [betablockerare som behandling vid höga halter av sköldkörtelhormon](#).

Vid Graves sjukdom kan immunsystemet ibland påverka ögonen, särskilt i början.

För att lindra besvären kan du använda ögondroppar, så kallade tårersättning. Du kan köpa dem på ett apotek eller be din läkare skriva ut dem på recept. Solglasögon kan hjälpa om du är känslig för ljus. För att minska svullnaden runt ögonen kan du sova med huvudet högt.

Ögonbesvären minskar eller försvinner oftast när hormonbalansen blir bra, men en del har fortfarande besvär trots att de har fått behandling. Du kan behandlas av en ögonläkare om du har stora besvär. Behandlingen består av antiinflammatoriska läkemedel och ibland operation, men det är ovanligt att behöva operera.

Det finns tre sätt att behandla hypertyreos:

- läkemedel
- radioaktivt jod
- operation.

Hur du behandlas beror bland annat på vad som orsakar hypertyreosen, men också på vad som passar dig. Läkaren berättar om behandlingarnas fördelar och nackdelar, och oftast kan ni tillsammans bestämma hur du ska behandlas.

Läkemedlen som används vid hypertyreos kallas för tyreostatika. Läs mer om dem och vad du behöver tänka på i texten [Läkemedel vid hypertyreos](#).

Behandling med radioaktivt jod kan liknas vid en typ av strålbehandling i sköldkörteln. Behandlingen minskar sköldkörtelns tillverkning av sköldkörtelhormon.

Du får dricka en lösning eller svälja en kapsel med en anpassad mängd radioaktivt jod. Sköldkörteln tar upp det mesta av joden. Vävnaderna runt sköldkörteln påverkas mycket lite av strålningen.

Du blir oftast bättre inom fyra veckor. Ibland kan behandlingen göra att sköldkörteln läcker ut mer hormon en period, så att halterna i kroppen ökar. Det går över, men kan vara jobbigt. Du kan få läkemedel som lindrar symtomen under tiden.

Det räcker oftast med en behandling, men ibland kan det behövas två. Den andra behandlingen görs då efter cirka sex månader.

Du ska undvika att träffa barn och personer som är gravida i ett par veckor efter att du har behandlats med radioaktivt jod. Du får mer information från avdelningen där du behandlas.

Dina ögonbesvär kan bli sämre av behandlingen med radioaktivt jod om du har Graves sjukdom. För att skydda ögonen kan du därför samtidigt få behandling med kortison i tabletter. Om besvären med ögonen ändå fortsätter ska du prata med din läkare.

Om du har Graves sjukdom behöver du använda läkemedel med sköldkörtelhormon resten av livet efter behandlingen med radioaktivt jod.

Har du behandlats för en eller flera knölar kan sköldkörteln ibland fortfarande bilda tillräckligt med hormon. Då kanske du inte behöver mer behandling med läkemedel. Men du kommer att behöva lämna blodprover regelbundet, för att mäta halten hormon.

Vid en operation tar en kirurg bort delar av sköldkörteln eller hela sköldkörteln, för att på så sätt minska tillverkningen av hormon.

Du [är sövd](#) under operationen som görs med ett litet snitt på halsen. Efteråt får du stanna kvar på uppvakningsavdelningen några timmar, och det är vanligt att stanna på sjukhuset över natten.

På baksidan av sköldkörteln finns bisköldkörtlar. De bildar hormon som styr balansen mellan kalcium och fosfat.

Bisköldkörtlarna kan skadas när du opereras. Oftast läker de, men du kan behöva ta läkemedel med kalk under tiden de läker.

En del får behandling med kalcium och D-vitamin i förebyggande syfte innan operationen. Läs mer i texten [Läkemedel vid hypertyreos](#).

Du kan bli hes av operationen, men det är ovanligt. Om det händer kan du få behandling hos en logoped, som är specialist på besvär med talet, språket och rösten.

Läs mer [om levnadsvanor innan operation](#).

Du behöver ta läkemedel med sköldkörtelhormon hela livet om hela sköldkörteln tagits bort. Har en del av sköldkörteln tagits bort kan du också behöva ta läkemedel. Det beror på hur stor del av sköldkörteln som finns kvar.

När du lämnar sjukhuset får du information om din fortsatta behandling.

Du kan fortfarande vara trött och känna dig orolig efter behandlingen, men det brukar försvinna så småningom.

Du kan behöva vara [sjukskriven](#) en period efter att du har fått diagnosen. Hur länge du är sjukskriven beror på hur du påverkas av sjukdomen och hur du orkar med ditt arbete.

Du ska undvika fysisk aktivitet som höjer din puls när du har höga halter av hormon, eftersom pulsen redan är hög. Det går bra med promenader.

Du kan vara mer fysiskt aktiv när du har behandlats och hormonbalansen är bra igen.

Du kan äta som du brukar vid hypertyreos. Det går också bra att använda salt med jod till matlagningen.

Rökning ökar risken för ögonbesvär. Det är därför bra att sluta, om du röker. Det finns [hjälpt att få om du vill sluta röka](#)

Använd inte naturläkemedel och växtbaserade läkemedel som innehåller jod om du har hypertyreos eller har behandlats för hypertyreos. Berätta för din läkare om du har använt sådana naturläkemedel.

De flesta blir bra med behandling, oavsett hur de har behandlats. Men det finns en risk att få hypertyreos igen, särskilt om du har behandlats med läkemedel. Därför behöver du lämna blodprov under en period efter behandlingen för att kontrollera halterna av hormon.

Berätta för din läkare om du är eller planerar att bli gravid. Behandlingen kan behöva ändras, beroende på hur du behandlas.

Sköldkörteln sitter på framsidan av luftstrupen, under struphuvudet.

Sköldkörteln bildar hormonerna tyroxin och trijodotyronin, så kallade T4 och T3. De påverkar nästan alla kroppens funktioner. Den viktigaste funktionen är att styra ämnesomsättningen, det vill säga hur kroppen omvandlar näring till energi.

Sköldkörteln styrs av hypofysen, en liten körtel under hjärnan. Hypofysen bildar hormonet TSH som stimulerar tillverkningen av T4 och T3. TSH är en förkortning av tyroideastimulerande hormon.

Sköldkörteln kallas också för tyreoida.

Läs mer om hormoner och körtlar i [Så fungerar hormonsystemet](#).

Vid hypertyreos tillverkar sköldkörteln för mycket hormon. Det gör att kroppens ämnesomsättning ökar och att alla organ och celler behöver jobba mer. Kroppen förbrukar mer energi när ämnesomsättningen ökar.

De höga halterna av sköldkörtelhormon gör att kroppen tillverkar mer adrenalin och noradrenalin. Det är hormoner som hör ihop med stress. Hormonerna gör till exempel att blodtrycket och pulsen stiger. Kroppen blir också mer känslig för dessa hormoner.

Hjärnan påverkas också av sköldkörtelhormon. Det är därför hypertyreos kan påverka hur du mår, till exempel att du får ångest, lättare blir arg och får svårt att sova.

Det finns olika orsaker till att sköldkörteln bildar för mycket hormon.

En orsak till hypertyreos är att immunförsvaret bildar antikroppar som liknar TSH, det hormon som gör att sköldkörteln tillverkar mer hormon. Då reagerar sköldkörteln och börjar tillverka mer hormon.

Antikropparna heter TSH-receptor-antikroppar och förkortas TRAK.

Denna form av hypertyreos heter Graves sjukdom och är den vanligaste orsaken till hypertyreos. Graves sjukdom är en så kallad autoimmun sjukdom. Autoimmuna sjukdomar innebär att immunsystemet angriper den egna kroppen. Det är oklart varför det sker.

Läs mer om immunförsvaret och antikroppar i [Så fungerar immunförsvaret](#).

Rökning och långvarig stress ökar risken för sjukdomen. Rökning ökar också risken för ögonbesvär som kan uppstå vid Graves sjukdom.

Graves sjukdom kallas också för Basedows sjukdom, toxisk diffus struma eller giftstruma.

Vid knölstruma börjar sköldkörteln bilda hormon utan att stimuleras av TSH. Det uppstår då knölar i sköldkörteln i de områden där hormonerna bildas och ibland leder det till att produktionen av hormoner ökar.

Knölstruma kallas också för toxisk nodös struma. Har man bara en knöl som bildar för mycket hormon kallas det för toxiskt adenom.

Sjukdomar i sköldkörteln kan vara ärftliga. Du kan lättare få sjukdomen om du har vissa gener. Det gäller både hypertyreos och [hypotyreos](#).

Sköldkörteln behöver jod för att tillverka hormon. Därför kan läkemedel, naturläkemedel och växtbaserade läkemedel som innehåller jod påverka halterna av hormon.

Exempel på ett läkemedel med jod är ett hjärtläkemedel som innehåller det verksamma ämnet amiodaron. Det kan både öka och sänka halterna av hormon. Amiodaron lagras länge i kroppen, och därför kan effekten på hormonproduktionen komma mer än ett år efter att behandlingen har avslutats.

Joddroppar och vissa algpreparat är exempel på naturläkemedel som innehåller jod.

Det finns kontrastmedel som innehåller jod och som kan påverka bildningen av hormon. Kontrastmedel används vid röntgen och gör att bilderna blir tydligare.

Du kan också få höga halter av sköldkörtelhormoner om du tar för mycket av [läkemedel som innehåller levotyroxin](#). Levotyroxin motsvarar hormonerna som sköldkörteln bildar, och det används när du har låga halter av sköldkörtelhormon, så kallad [hypotyreos](#).

Sköldkörteln kan läcka ut hormoner om den är inflammerad. Det finns flera orsaker till en inflammation. Läs mer i texten [Sköldkörtelinflammation](#).

Sköldkörtelns tillverkning och kroppens behov av sköldkörtelhormon förändras vid en graviditet och i [klimakteriet](#). Det är därför vanligt att få en sjukdom i sköldkörteln i samband med en graviditet eller klimakteriet, eller under det första året efter förlossningen.

Du som är gravid får lämna blodprov på barnmorskemottagningen. Blodprovet undersöks för att mäta dina halter av sköldkörtelhormon.

Du kan [söka vård på vilken vårdcentral eller öppen specialistmottagning](#) du vill i hela landet. Ibland krävs [remiss](#) till den öppna specialiserade vården.

Du ska få vara delaktig i din vård. För att kunna vara det behöver [du förstå informationen som du får](#) av vårdpersonalen. Ställ frågor om det behövs. Du ska till exempel få information om behandlingsalternativ och [hur länge du kan behöva vänta på vård och behandling](#).

Du har möjlighet att [få hjälp av en tolk om du inte pratar svenska](#). Du har också möjlighet att [få hjälp av en tolk om du har en hörselnedsättning](#).

När du har fått information om vilka alternativ och möjligheter till vård du har kan du ge ditt samtycke eller på något annat sätt uttrycka ett ja. Det gäller även [dig som inte är myndig](#).

Du kan [välja att inte ge ditt samtycke till den vård som du erbjuds](#). Du får också när som helst ta tillbaka ditt samtycke.

Senast uppdaterad:

2023-12-18

Redaktör:

Lovisa Dragstedt, 1177.se, nationella redaktionen

Granskare:

Helena Filipsson Nyström, läkare, professor i hormonsjukdomar, Sahlgrenska Universitetssjukhuset, Göteborg

Illustratör:

Kari Toverud, certifierad medicinsk illustratör

Hypotyreos är en vanlig sjukdom som uppstår när sköldkörteln tillverkar för lite av vissa hormoner. Du kan då bli trött, frusen och känna dig nedstämd.

Tillfällig sköldkörtelinflammation brukar gå över inom sex månader. Inflammationen gör att du kan få ont i halsen, feber och känna dig sjuk. Du kan också få besvär på grund av att produktionen av sköldkörtelhormon ökar eller minskar.

Struma är när sköldkörteln som sitter framtill på halsen blir större. Ofta behövs ingen behandling, men ibland påverkas produktionen av sköldkörtelhormon. Om du får besvär finns det behandling som hjälper.

På 1177.se får du råd om hälsa och information om sjukdomar och vilka mottagningar du kan kontakta. Logga in för att läsa din journal och göra dina vårdärenden. Ring telefonnummer 1177 för sjukvårdsrådgivning dygnet runt. 1177 ger dig råd när du vill må bättre.

I

I

[Behandling av personuppgifter](#)

[Hantering av kakor](#)

[Inställningar för kakor](#)

1177 – en tjänst från [Inera](#).